

O TŘECH SESTRÁCH

V JEDNOM MĚSTĚ BYDLELI RODIČOVÉ A MĚLI TŘI dcery. Nejstarší říkali Baruška, druhé Dorotka a třetí Anuška. Starší dvě byly fifleny; celý den se fintily a hrály, a Anuška musela za ně dělat. Žádná práce ji nemrzela, ona nejraději po domě a v hospodářství šukala. Neměla sice tak bílé líčka, tak hebounké ručinky jako sestry její, ale proto byla přece mnohem hezčí a příjemnější než ony. Matka, co by byla měla mít Anušku radší, pochlebovala starším, a kdyby se byl ubohé Anušky otec nezastal, byla by vystála hůře než pes. Kde jaká móda nastala, již ji musela matička dceruškám zaopatřit, aby se blýskat mohly; a nespravedlivá máti měla největší radost, když hejskové okolo dcer obskakovali a druhé děvčata závistně na ně hleděly. O Anušce nevěděl nikdo, kromě domácí chasy a několika starých žebráků, kterým hojnou almužnu udělovala. Jedenkráte byl v blízkém hlavním městě výroční trh. Otec tam také šel. Před odchodem ptal se dcer, co jim má koupit. Baruška i Dorotka si toho naporoučely, až hrůza; jedna brokát, druhá páj, ta tu fábory, ona perle.

„A co mám tobě přinést?“ ptal se otec Anušky, která snídání na stůl nesla.

„Já mnoho nežádám, tatíčku; co vám na cestě o klobouk zavadí, to mi přineste.“

„To nebude asi mnoho.“

„Ona nepotřebuje docela nic, ta smolnožka,“ ozvaly se sestry, „pro ni je rezná sukně dobrá dost.“

„Vždyť je holka jako vy a strojí se tak ráda jako vy,“ odpověděl otec s káravým pohledem.

„I kdožpak si jí všimne,“ řekla matka a vystrčila Anušku ze dveří. Otec šel na milý jarmark, nakoupil všelijakých drahých věcí a vracel se domů. Jda okolo lesíku, zavadí

kloboukem o ořechovou snět; i vzpomene si na Anušku, utrhne tři oříšky a schová je do kapsy. Když přišel domů, dal dcerám drahých věcí, potom vzal oříšky a šel k Anušce.

„Tu máš, děvečko moje, co jsi žádala, to jsem ti přinesl.“

S radostí poděkovala Anuška otci za malý dárek a schovávala si ho za ěadra. Navečer ale, když nabírala ze studně vody do věder, tuze se nahnula a oříšky žblunkly do vody.

„Ach já nešťastná! co jsem učinila; nyní jsou krásné oříšky ty tam!“ zabědovala Anuška a nad studní se nahýbajíc, snažila se oříšky na dně spatřiti. Ale studně byla hluboká, a oříšky byly daleko. Tu vyskočí na zídku zelená žabka a ptá se: „Co se ti stalo, Anuško, že tak pláčeš a naříkáš?“

„Jak nemám plakat a naříkat, když mi spadly do studně oříšky, které jsem dnes od tatíčka dostala.“

„Přestaň plakat, já ti je přinesu.“ I skočila žabička do studně a v okamžení byla zase nahoře a vyplila na zídku tři oříšky.

„Nastokrát ti děkuju, dobrá žabičko,“ pravila Anuška a honem oříšky popadla.

„Víš-li pak ale, co v těch oříškách je?“ ptala se žabka.

„A co jiného by v nich bylo než jádro.“

„Ó nikoli; v každém jsou drahé šaty na tebe ušité, až budeš chtít, rozloupni jeden z nich a přistroj se do nich.“ Tak řekla žabka a skočila dolů.

„Ale ta žabka myslí, že jsem tak bláhová, abych tomu věřila. Kterak by se vtěsnaly celé šaty do takého oříšku? Nechám si je a nerozloupnu ani jeden.“ Strčila oříšky opět za ěadra, vzala vědra a brala se po své práci. Když šla spat, zaobalila si oříšky do plátna a schovala do truhly. Přišla neděle, sestry se oblékly do nových šatů a hnaly se do kostela jako dvě pávice. Matka i otec i všechna chasa odešli do kostela, a jen Anuška musela zůstat doma, oběd

chystat a dům hlídat. Když všecko uklidila a oběd přistavila, sedla na truhlu a plakala. „Ach Bože, kdybych mohla také jednou do toho božího kostela jít, je prý tam jako v nebi. Ale co, kdybych i mohla, kterak bych tam vešla v těch starých kanafasových sukních? Vždyť by se mně lidé vysmáli. Kdyby to tak pravda bylo, co ta žabička povídala? Nu, ať to je tak nebo tak, rozloupnu alespoň jeden, zůstanou mi ještě dva.“ Napřed si utřela reznou zástěrou slze s oček, potom vyndala z truhly ořech, vytáhla z kapsy kudličku a rozloupila ho, jen to luplo.

„Tatíčku nebeský! Snad je to přece pravda!“ vykřikla, když oříšek rozlouskla a něco se v něm zablýsklo. Sedla na truhlu a zpovolna to rozdělala. Nejdříve vytáhla růžové šaty celé stříbrem vyšité, stříbrný pás, bílý závoj jako pavučinu, perlový skvost a stříbrem vyšité bílé střevíčky.

„Bože, Božíčku! To že je pro mne? Jakpak to jen na sebe obléknu? Ale však ono to nějak půjde; oběd se vaří, naši nepřijdou ani za dvě hodiny domů, ustrojím se a podívám se do kostela.“ I šla honem, čistě se umyla a začala se strojit. Všecko bylo, jako by to na ni ulil. Konečně si vpletla do vlasů řadu perlí, přehodila závoj a šla, jen to na ní šumělo. U dveří se pokropila svěcenou vodou, řkouc: „Mžitka za mnou, mžitka přede mnou, Pánbůh sám nade mnou! Andělíčku můj strážníčku, dům za mne opatruj!“

V kostele se lidé rozstupovali a šli stranou, aby mohla Anuška kupředu, neboť myslil každý, že je to nějaká vznešená kněžna. Posadila se zrovna naproti sestrám. Co vešla, již sestry na Otčenáš ani nepomyslyly, hledíce jen na perle a na krásné šaty té neznámé kněžny. Že to je Anuška, to by si do své smrti nebyly pomyslyly. Než bylť v kostele ještě někdo, komu Anuška do oka padla. Mladý kníže, jemuž zem náležela, jel skrz město, a zašed do kostela, spatřil Anušku. Ačkoliv nemohl tvář skrze závoj dobře rozeznat, přece se domýšlel podle vzrůstu a celé postavy její, že

musí býti hezká. Ptal se toho, ptal se onoho, ale žádný o ní nevěděl. Čekal až půjde z kostela; ale Anuška se pomodlila Otčenášek, trochu se v kostele poohlédla a běžela domů. Než se kníže za ní protlačil, nebylo jí už ani vidět.

Doma se honem svlékla, srovnala šaty do oříšku, zavřela truhlu a pospíchala do kuchyně v domnění, že bude na krbu tma a v hrncích prázdno. Ale oheň praskal a oběd se vařil.

„I zaplat Pánbůh, že se to tak podařilo.“ Nyní si popílila a za chvíli bylo všecko hotovo. Rodiče a sestry přišly domů a Anuška jim vyběhla s učenou tváří vstříc.

„Dnes jsi měla být v kostele, to tam byla krásná paní,“ pravily sestry, aby Anušku jenom poškádlily.

„Hm, já ji také viděla.“

„Kdes ji viděla?“

„Seděla jsem na naší hrušce, když šla okolo.“

Tu chvíli poručily zlostné sestry, aby pacholek hrušku podsekl. Celý týden nemluvily o ničem jiném než o krásné paní a o mladém knížeti, jak za ní pospíchal a všude ji hledal.

Druhou neděli odešlo zase všecko do kostela. Tu si také Anuška všecko přichystala, umyla se a šla se ustrojít. Rozloupkla druhý oříšek a vyndala šaty oblakové, perlami a diamanty vykládané, diamantový skvost, bílý závoj a bílé střevíčky.

„Kdyby mne sestry poznaly v těch šatech, ony by mne ukřižovaly. Ale musím se na toho knížete také podívat, však jsem jakživa takového pána neviděla.“ U dveří pokropila se opět svčcenou vodou, řkouc: „Mžitka za mnou, mžitka přede mnou, Pánbůh sám nade mnou. Andělíčku můj strážníčku, dům za mne opatruj!“ Potom pospíchala ke kostelu. Lidé se již chvíli dívali, jestli opět přijde, a sotva ji zahlídli, tu se každý uctivě poklonil a kupředu ji pustil. Když udělala Anuška kříž, mrkla na pravou stranu,

kde stál mladý kníže, ale rychle se odvrátila a tvář se jí zapálila, neboť se potkalo její oko s ohnivým zrakem knížete. Srdce jí začalo klepat a ouzkost ji jala taková, že by se byla raději v kuchyni viděla.

Jak bylo po pozdvihování, náhle se zdvihla, proklouzla skrze zástup jako mník a pospíchala domů. Kníže se tlačil v patách za ní, ale již jí nezastíhl.

„Nu, viděla jsi dnes také kněžnu?“ ptaly se sestry, když přišly z kostela.

„Ovšem že viděla, seděla jsem na brance,“ odpověděla Anuška.

Hned poručily sestry branku shodit. Celý týden byla zase řeč jen o knížeti a o cizí kněžně. Anuška se těšila na neděli a chvílemi si také na krásného knížete vzpomněla. Časněji než kdy jindy vybrali se třetí neděli všickni do kostela. Jakmile byli za vraty, Anuška všecko přichystala a běžela se strojit. V tom třetím oříšku byly šaty perlové barvy, zlatem draze krumplované, zlatem lemovaný závoj, rubínový skvost a zlatem vyšívané střevíce. Tenkrát si nemohla vlasy dost pěkně a hladce uplést a dlouho to trvalo, než si vrkoč urovnala a drahými kameny ozdobila. Konečně se zahalila skvostným závojem, namočila podlouhlý prst do kropeničky pravíc: „Mžitka za mnou, mžitka přede mnou, Pánbůh sám nade mnou; andělíčku můj strážníčku, dům za mne opatruj!“ Nato pospíchala jako srnka ke chrámu Páně.

Dávno již hleděl kníže na dvěře, brzo-li do nich kněžna vkročí. „Tenkrát mi neuteče; já ji musím vidět, musím vědět, kdo je.“ Měl to chytře nastrojeno. Dva vozy chvoje stály blíž kostela a pacholci měli poručíno, jak vejde paní do kostela, aby chvojem cestu zatarasili. Myslíl kníže, dříve než by chvoj přelezla, že jí dostihne.

Anuška vešla do kostela, poklonila se na obě strany, klekla a nábožně se začala modlit. Modlila se za všechny,

za dobrého otce i za zlou matku a za zlé sestry, potom také za mladého knížete, který tak toužebně na ni hleděl. Po modlení udělala kříž, jedním očkem koukla na knížete a chvátala domů. Tu vidí před kostelem hromadu chvoje. Ale což si z toho Anuška dělala, ona byla zvyklá přes chvoj skákat! Podkasá si perlové šaty, a jak by letěl, octne se na druhé straně. Než jeden střevíc zůstal ve chvoji.

Kníže se protlačil z kostela, a když spatřil zlatem vyšitý malinký střevíček, smutně ho zdvihl a schoval.

Tu se přikrade k němu stará žebračka a šeptá: „Milostivý kníže, ta paní je dcera z onoho domu, já ji znám.“ Přitom ukázala prstem na domek Anuščina otce.

Než se kníže ohlídl, byla žebračka pryč. „Ta stará mne má asi za blázna? Než může dost být, že se tam ta paní schovala a že ji tam znají.“ To řka, dal se na cestu k domku.

Zatím skládala Anuška šaty do oříšku a jedna slza za druhou se jí po lícech kotálela. „Dobře tatíček říkává, ať každý nosí, co se pro něho sluší! Ó že jsem ty oříšky rozloupala a těm šperkům se zavést dala; co z toho mám? Že mne již na světě nic těšiti nebude. Ta nešťastná žabička, co mi to poradila! K tomu jsem ještě střevíc ztratila. Copak s ním asi ten hezký pán počne? Ach Bože! Bože! darmo na něho myslit!“ S takovým vzdycháním a naříkáním odstrojilo se nebohé děvče a šlo do kuchyně. Přišly sestry domů, ale ona se ani neptala, ani neodpovídala.

Právě se chystali k jídlu, tu přijede na dvorek krásný vůz s čtyřmi koňmi a v něm sám kníže pán. Otec vyběhne ven, ale tu vchází už kníže do světnice.

„Je pravda, že máte dceru?“ ptal se, když byl pozdravil.

„Máme, milostivý kníže!“ odpověděla žena a mrkla na muže, aby mlčel.

„Když jsem šel dnes z kostela, našel jsem střevíc a umínil sobě, že ta, která ten střevíc obuje, bude mou chotí. Kde je vaše dcera?“

„Odpusťte, milostivý pane! Ona je tuze stydlivá a sotva by před vámi střevíc oblékla; dejte mi ho do ruky, já půjdu k ní do komůrky.“

Kníže jí ho dal a myslil, že má již vyhráno.

Chytrá matka vzala střevíc a vešla do komory, kde dcery s všetečností čekaly, až je zavolá. „Holky!“ pravila matka, „seberte rozum dohromady! Jedna z vás bude kněžnou.“ Tu jim všecko povídala a držela střevíc vzhůru. Baruška ho popadla, aby ho první obula; ale noha byla skoro o půl paty větší.

„Nic platno, chceš-li být kněžnou, dej si kus paty uříznout!“ radila matka.

„To dám,“ odpověděla odhodlaně Baruška. Matka jí kus paty uřízla a ona střevíc obula. Potom se přistrojila a šla ke knížeti. Když se kníže přesvědčil, že střevíc obula, nemohl nic říci, ač se mu zdálo, že je trochu menší a ne tak hezká, jako si cizí paní představoval. S radostí ji rodiče požehnali a kníže sedl s nevěstou a s matkou do svého vozu. Měl ale malého psíka, který s ním všude chodil. Když ujeli kus cesty, začal pejsek štěkat: „Haf, haf, haf, náš pán si veze bezpatou ženu!“

„Co to povídáš, pejsku?“ ptal se kníže a zavolal ho k sobě.

„Haf, haf, haf, náš pán si veze bezpatou ženu!“ zaštěkal psík po druhé.

Tu se obrátil kníže k Barušce a poručil, aby vyzula střevíc. Celá bledá učinila nevěsta, jak kníže velel, a ukázala zavázanou patu.

„Ty podvodnice, tak jsi mne chtěla ošálit? Tu chvíli jdi mi s očí. A ty,“ obrátil se k matce, „pověz, kde je ta paní, jížto střevíc náleží. Ona prý je skryta v tvém domě.“

„Ach odpusťte, milostivý kníže! Já za to nemohu, ona nechtěla jíti a poslala sestru; je-li ta stydlivá, je tam ta ještě stydlivější. Než když poroučíte, musí vám býti po vůli.“

Vzala střevíc a šla k Dorotce, myslíc, že se jí to snad po druhé lépe podaří. Dorotka nemohla ale pro palec do střevíce.

„I co je o palec, uříznem ho,“ pravila matka.

„Ráda si to dám udělat, jen když budu kněžnou,“ řekla Dorotka, dala si palec uříznout a matka ji vedla ku knížeti. Ačkoli se zdála býti stejné velikosti s neznámou a tváří krásnějších než Baruška, přece se knížeti ještě nelíbila. Než při tom všem vzal ji s sebou.

Tu začne zase nešťastný pejsek: „Haf, haf, haf, náš pán si veze bezprstou ženu!“

„Co ten psík zase štěká?“ pravil pán a volal ho k sobě.

„Haf, haf, haf, náš pán si veze bezprstou ženu,“ opakoval pes.

Tu se opět kníže na nevěstu obořil, a střevíc musel s nohy. I viděl opravdu, že jí palec schází.

„Vy ošemetnice, tak tedy mne šidíte? Nyní je míra dovršena a vy trestu neujdete. Koho máte zde skrytého?“

„Ó milostivý kníže! Krom několika služebných děveček není tu nikoho.“

„A kde jsou, přiveďte je sem.“

Muž běžel, na celém těle se třesa, pro chasu, rád by byl také Anušku přivedl, ale bál se ženy.

Když kníže buclaté, zavalené děvečky spatřil, kroutil hned hlavou, že to žádná není. „A jinou ženskou již v domě nemáte?“ ptal se konečně, celý mrzutý, že ho žebračka podvedla.

„Máme ještě jednu dceru, milostivý kníže!“ ozval se tatík bázlivým hlasem, „ale ona je vždy tak usmolená a tak hloupá, že ani mezi lid nejde.“

„Kde je? Přiveďte ji ke mně.“

„Snad se někam schovala, já pro ni dojdu.“

Sestry zlostí zčervenaly jako pivoňky a stará pravila sípavým hlasem: „Ten náš táta nemá kusa rozumu a dělá

nám jen hanbu, jako ta usmolená husa; ani se k ní nechci hlásit co matka.“

Anuška nebyla ani v kuchyni ani ve dvoře, seděla na půdě na truhle a plakala, až jí srdce usedalo. Proč, to sama nevěděla! – Když kníže přijel a Barušku do vozu sázel, bodlo jí to k srdci, a nemohouc dole vydržet, utekla na půdu a plakala. Ráda by byla ze světa prchla, kdyby byla věděla kudy. Tu slyší někoho přicházet. Byl to tatíček. „Anuško, máš jít dolů, kníže tě chce také vidět.“

„Kníže, povídáte, že mne chce vidět? Což neodjel s Baruškou?“

„Ba ovšemže ne; kdož ví, kdo mu to napískal, že je v našem domě ta paní, kterou v kostele viděl. Máma byla takový blázen a vydávala holky jednu po druhé za ni, ale on to poznal; teď se zlobí a chce všechny ženské vidět. Pojď jen a nestyď se.“

„No, tak počkejte v dole, tatíčku, já se trochu ustrojím.“

Tatík šel a Anuška se začala strojit do šatů perlových, zlatem vyšíváných. Srdce jí tlouklo, strach a naděje se na její andělské tváři zrcadlily. „Co mi řekne? Zdali mne nepotrestá, že já chudá děvečka do takových šatů jsem se ustrojila a jej oklamala?“ S takovým rozjímáním kráčela dolů.

„Pro všechny svaté!“ vykřikl tatík, když ji spatřil. „Kde jsi vzala ty šaty, Anuško?“

„Jen pojďte, já vám to povím.“ Zakryla se závojem a šla s otcem na dvůr, kde kníže jako na trní čekal.

„Kde se tu vzala ta krásná paní?“ ptaly se sestry a jako u vidění hleděly jedna na druhou. Ale kníže byl jedním skokem u Anušky.

„Proč skrýváš, panno, tvář svou spanilou a utíkáš přede mnou? Nechciť tobě ublížit, neboť toužím po tvém pohledu, jako ve tmě bloudící poutník po záři sluneční.“

„Ach, milostivý kníže! nemluvte tak ke mně; vy se mej-

líte. To je můj otec a já jsem jen chudé děvče.“ Přitom odhalila Anuška závoj a z té nevinné milostné tváře zasvitlo knížeti tmavohnědé oko, jehož blesk duši jeho co střela projel.

„Nevěřím tomu, co povídáš, chudé děvče nemůže nosit tak drahý oděv.“

„Že je naše dcera, to je boží pravda,“ vskočila knížeti do řeči matka, neboť zlostí všecko v ní vřelo, že se má nenáviděná dcera snad kněžnou státi. „Ale kde ty šaty vzala, to nevím. Nyní mluv, ty nezdárné stvoření, kdo ti dal ty šaty?“

„Odpusťte, pane! Otec můj přinesl mi z jarmarku tři oříšky a v těch byly ty šaty. Já je vzala do kostela, myslíc, že mne žádný nepozná. Nemyslila jsem, že z toho takové pohoršení pojde.“

„Neboj se, drahá, neboj, ono se ti nic nestane. Zde máš moji ruku, jestli se ti líbím, pojď se mnou.“

Anuška zůstala při těch slovech, jako by ji šarlatem pokrýl, a slze skropily těžké roucho; ale když jí kníže ruku podal, vložila svou rása do ní.

Sestry vidouce, že se opovržená Anuška kněžnou stala, začaly plakat a vrhly se jí kolem krku, jako by ji Bůh ví jak nerády ztratily, zatím ale plakaly samou zlostí. Jen otec ji s radostí požehnal a z upřímného srdce jí štěstí přál. Když sedala Anuška do vozu, přiběhl pejsek, začal se lísat a štěkat: „Haf, haf, haf, náš pán nám veze krásnou paní domů!“

„To zvíře bylo moudřejší než já,“ řekl kníže a lichotil chytrému psíku. Nato sedl k své krásné Anušce, kočí práskl do koní a oni ujížděli jedním cválem k domovu.

Když zmizela Anuška domácím s očí, obrátil se hněv sester a matky na ubohého otce a jako zhoubný přival hrnul se proud jedovatých slov z jejich úst.

„To je hezky,“ obořila se stará a podepřela boky, „na

mne jsi huboval, že těm dvěma pochlebuji, a což jsi ty lepšího? Takové drahé šaty koupí té špinavé nemotorné smolnožce, která nám jen hanbu plodila, a zapomene na ty, ku kterým každý hledí, o kterých každý povídá. To jsi otec?“

„Jen se upokoj, když nevíš, jak se to stalo,“ chlácholil muž. „Což jsem věděl, že jsou v oříškách šaty? Bůh jí to nadělil za její hodnost a za její dobrotu. Vy jste se jí dost natýraly a ona všechno trpělivě snášela. Nyní je šťastna!“

„Ó jen ji zastávej, však se toho dost brzy dočkáš, že ji kníže nazpět přivede. To by byla šikovná kněžna. Nyní ale musíš Barušce a Dorotce právě takové šaty zaopatřit, když víš o keři, kde tak drahé oříšky rostou.“

„Ale Bože, což na mně žádáte? Vždyt jsem vám řekl, že —“

„Nevymlouvej se,“ přetrhla mu řeč stará, „my nejsme tak hloupé, abys nám mohl ukazovat straky na vrbě. Jestli nám šaty nepřineseš, tak si jdi k tvému miláčkovi a k nám se více nehlas.“

By to štekání déle poslouchati nemusel, šel nebohý tatík raději z domu a umínil si, že jim ořechy přinese, ať jsou jakékoliv. Šel tedy opět k tomu keři, o nějž byl prvé zavádil, a utrl tři ořechy. Přitom si ale hned umínil, že odejde k Anušce, jakmile dcerám ořechy odevzdá. Když viděly otce přicházet, běžely mu naproti, neboť myslily, že jim jistě šaty nese. Honem mu oříšky z ruky vytrhly a každá jeden rozloupala. Ale nastojte! Z každého oříšku vyskočil na tři lokte dlouhý had, otočil se každé kolem krku a zadusil je. Zmodralé padly na zem, ta se pod nimi slehla, i nezůstalo po nich ani památky. Nikdo pro ně slzy nemožil! —

Kníže miloval Anušku více a více a do smrti nelitoval, že si ji za manželku vyvolil.